

HOOGHEEMRAADSCHAP
DE STICHTSE
RIJNLANDEN

veilige dijken • droge voeten • schoon water

Ontwerp Peilbesluit Gerverscop, Oudeland en Indijk

Toelichting

Ter inzage van 17 augustus t/m 27 september 2022

Verantwoording

Titel: Toelichting Ontwerp Peilbesluit Gerverscop, Oudeland en Indijk
Contactpers.: Susan Graas
Documentnr.: DM 1841497
Versie: Eindversie HDSR
Datum: 24 juni 2022

Inhoud

1 Inleiding	3
1.1 Visie peilbeheer	3
1.2 Waarom een nieuw peilbesluit?.....	3
2 Gebiedsbeschrijving	4
2.1 Het plangebied in vogelvlucht	4
2.2 Het watersysteem	6
2.3 Maaiveldhoogte.....	9
3 Actualiteit van het peilbesluit	10
3.1 Resultaten toets op actualiteit	10
3.2 Administratieve correcties	10
4 Afweging van de peilen	12
4.1 Harmelen-Noord (GER_001).....	13
4.2 Houtdijk (GER_013)	13
4.3 Polders Gerverscop en Breudijk (GER_005, GER_006 en GER_007)	14
5 Peilbesluit	16
5.1 Peilbesluit en peilbeheer	16
5.2 Drooglegging.....	18
5.3 Veranderingen in waterpeil.....	19
5.4 Peilafwijkingen	19
6 Effecten van de nieuwe peilen	21
6.1 Grondwater	21
6.2 Wateroverlast en waterbeschikbaarheid.....	21
6.3 Bodemdaling en broeikasgassen	21
6.4 Waterkwaliteit, ecologie en biodiversiteit	22
6.5 Weidevogels	23
6.6 Waterveiligheid	23
6.7 Cultuurhistorie en archeologie	23
7 Verantwoordelijkheden waterbeheer	24
7.1 Wie doet wat in het waterbeheer ?	24
7.2 Wat kunt u van het waterschap verwachten ?	25
8 Inspraak en informatie	26
8.1 Inspraakperiode en inloopavond.....	26
8.2 Het vervolg – wat gebeurt er na de inspraakperiode ?.....	26
8.3 Contact en informatie	26

1 Inleiding

Voor u ligt de toelichting van het nieuwe peilbesluit Gerverscop, Oudeland en Indijk. Een peilbesluit legt de oppervlaktewaterpeilen en de manier van peilbeheer vast voor een bepaald gebied. In deze toelichting leest u over het gebied, het watersysteem en wordt de afweging van de verschillende belangen beschreven, die heeft geleid tot dit besluit. Ook zijn de te verwachten effecten van het peilbesluit op de diverse betrokken belangen beschreven.

In dit peilbesluit wordt het peilbeheer van de gebieden Gerverscop, Oudeland en Indijk vastgelegd. Voorheen waren er voor deze gebieden twee verschillende peilbesluiten; peilbesluit Gerverscop 2007 en peilbesluit Oudeland en Indijk 2007. Waterhuishoudkundig horen deze gebieden echter bij elkaar en is er maar één peilbesluit nodig. Met de vaststelling van het nieuwe peilbesluit Gerverscop, Oudeland en Indijk wordt dit aangepast en wordt dus tegelijkertijd het peilbesluit Gerverscop 2007 en peilbesluit Oudeland en Indijk 2007 ingetrokken.

1.1 Visie peilbeheer

In de beleidsnota peilbeheer 2019 zijn de uitgangspunten vastgelegd die het waterschap hanteert bij het opstellen van een peilbesluit. Het lange termijn doel van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden is het realiseren van een duurzaam en robuust watersysteem dat:

- de huidige gebruiksfuncties faciliteert;
- bestand is tegen klimaatveranderingen;
- aansluit bij maatschappelijke opgaven;
- in het veenweidegebied de bodemdaling vermindert met 50% in 2030;
- bijdraagt aan de realisatie van doelen voor ecologie en gebruikers van het watersysteem;
- op lange termijn een voorspelbare kostenontwikkeling heeft.

1.2 Waarom een nieuw peilbesluit?

Het waterschap is wettelijk verplicht een peilbesluit op te stellen en ervoor te zorgen dat deze actueel is. In een peilbesluit staat welk waterpeil het oppervlaktewater in een bepaald gebied heeft. Het waterschap heeft de inspanningsverplichting om dit peil te handhaven. Een peilbesluit bestaat uit:

- een besluit over de te handhaven peilen;
- een kaart waarop de begrenzing van het gebied en peilen zijn aangegeven;
- een toelichting op het besluit.

Het waterschap heeft een geautomatiseerde systematiek waarmee jaarlijks inzichtelijk wordt gemaakt hoe actueel het peilbeheer is in het beheergebied van HDSR. Bij deze actualiteitstoets zijn een aantal veranderingen geconstateerd van het peilbesluit Gerverscop 2007 en het peilbesluit Oudeland en Indijk 2007 welke reden zijn om het peilbesluit te actualiseren.

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Het plangebied in vogelvlucht

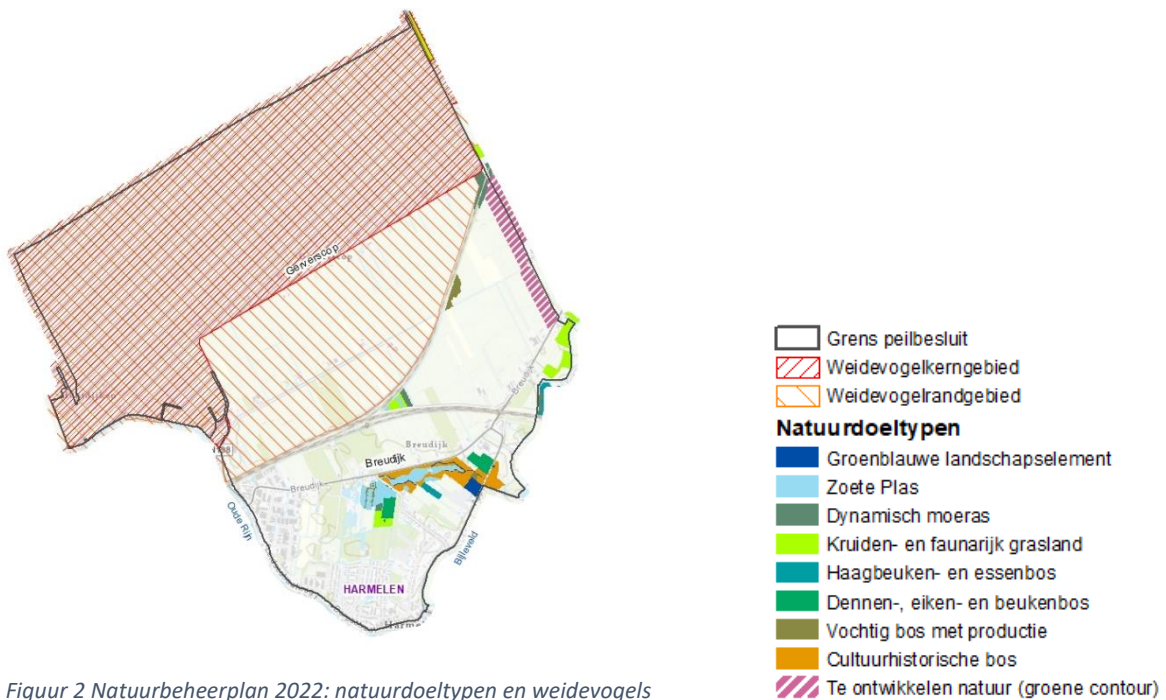
Het plangebied (zie Figuur 1) is gelegen in de gemeente Woerden in de provincie Utrecht. In het zuiden wordt het gebied begrensd door de Oude Rijn, Leidsche Rijn en de Bijleveld. Hier ligt ook een deel van het dorp Harmelen met een woonwijk en een industrieterrein. Naar het noorden toe wordt de hoofdfunctie landbouw. Ten zuiden van de spoorlijn wordt deels akkerbouw en fruitteelt bedreven terwijl in het noorden overwegend grasland is. Langs de wegen Gerverscop, Wildveldseweg en Breudijk liggen bebouwingslinten.

Figuur 1 Overzichtskartaal plangebied

Naast bebouwing, infrastructuur en landbouw, maakt natuur onderdeel uit van het plangebied. Er zijn door de provincie verschillende gebieden aangewezen als Natuur Netwerk Nederland (NNN-gebieden), onder andere het Vijverbos. Een natuurgebied met recreatiemogelijkheden, zoals fietsen en wandelen. Langs een deel van het Kortjaksepad is nieuwe natuur voorzien. De NNN-gebieden hebben elk een eigen beheertype (zie Figuur 2).

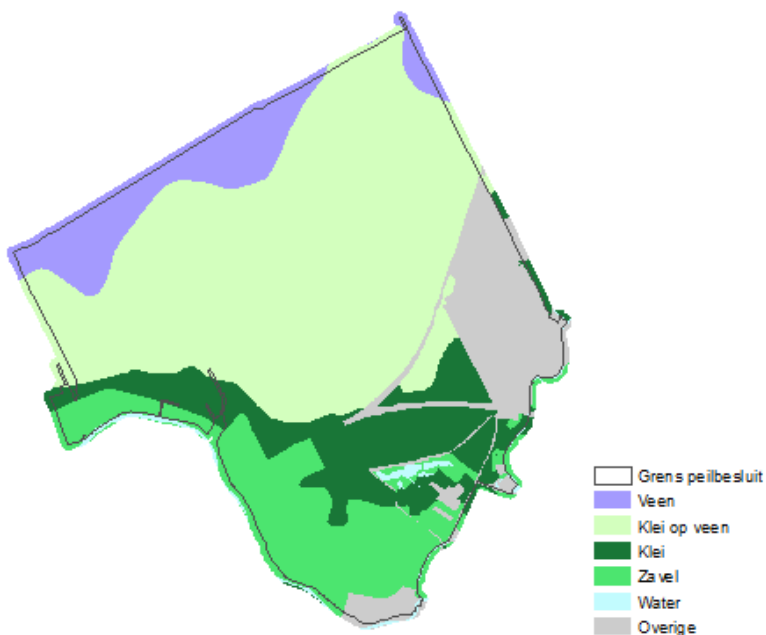
Ook zijn delen van de polders aangewezen als weidevogelrandzone of weidevogelkerngebied (zie Figuur 2). In het gebied zijn vanuit agrarisch natuurbeheer verschillende beheerpakketten actief.

Figuur 2 Natuurbeheerplan 2022: natuurdoeltypen en weidevogels

Actieve beheerpakketten zijn onder andere rustperiodes, gebruik van ruige mest, botanische weideranden, baggeren met baggerpomp en ecologisch slootschonen. Er is ook op dit moment op enkele percelen een plas-dras-greppelinundatie beheerpakket actief.

Het plangebied maakt onderdeel uit van het Nationaal Landschap ‘Groene Hart’. Cultuurhistorisch is een groot deel van het gebied een typisch twaalfde-eeuws cope-ontginningslandschap dat nog grotendeels intact is. In de bebouwingslinten Gerverscop, Wildveldseweg en Breudijk zijn historische boerderijen te vinden. Ten zuiden van Breudijk, één van de oudste doorgaande landwegen in het Groene Hart, verandert het gebied in een oeverwal. Hier is in het verleden klei en zand gewonnen, waardoor waterpartijen zijn ontstaan. Ook de meeste waterpartijen in het Vijverbos zijn hierdoor ontstaan. Helemaal zuidelijk ligt het centrum van dorp Harmelen.

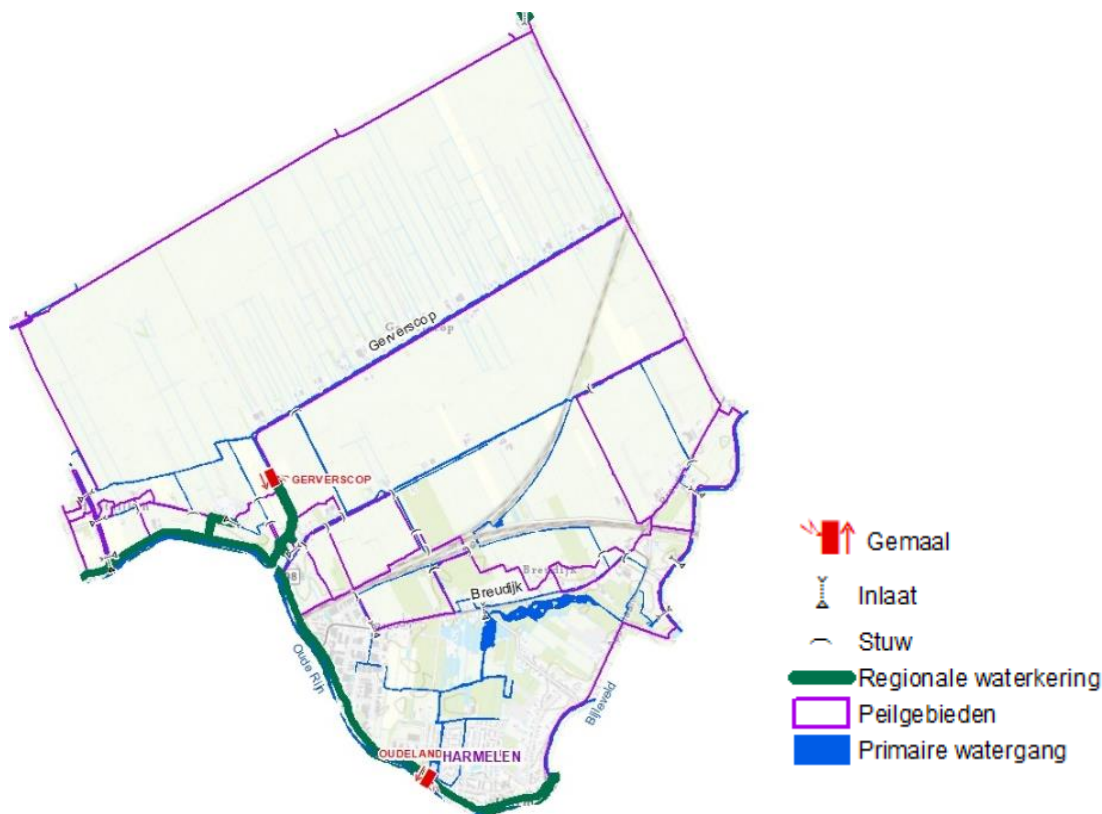
Figuur 3 Bodemtype (gebaseerd op bodemkaart provincie Utrecht)

Bodemkundig (zie Figuur 3) gezien wordt het gebied gekenmerkt door de overgang van het rivierengebied in het zuiden (klei en zavel in het zuiden) naar veengebied in het noorden (klei-op-veen ten noorden van de spoorlijn).

2.2 Het watersysteem

Het watersysteem (zie Figuur 4) bestaat uit verschillende peilgebieden die middels watergangen, stuwen, inlaten en gemalen op peil worden gehouden.

In het noorden zijn grote peilgebieden voor de agrarische polders. Ten zuiden daarvan liggen kleinere peilgebieden die een overgang vormen naar de hoger gelegen, bebouwde peilgebieden van het dorp Harmelen, de rivier Oude Rijn en het kanaal Leidsche Rijn.

Figuur 4 Watersysteem huidige situatie (gebaseerd op het beheerregister)

Het gebied wordt bemalen door gemaal Gerverscop, dat uitwatert op de Oude Rijn. Ook is er nog gemaal Oudeland en Indijk welke bijspringt ten tijde van veel neerslag. Water wordt op verschillende plaatsen ingelaten.

Bij het dorp Harmelen gaat de oostelijke Leidsche Rijn over in de westelijke Oude Rijn. Om het gebied te beschermen tegen overstromingen vanuit de beide Rijnen zijn regionale waterkeringen aangewezen: de Oude Rijndijk en de Leidsche Rijndijk. Een stuw bij het dorp Harmelen scheidt de primaire watergang Bijleveld van de Leidsche Rijn. Hierdoor zijn rond de Bijleveld geen regionale waterkeringen nodig.

De grondwaterstand varieert door het jaar heen onder invloed van neerslag en verdamping en is over het algemeen in de winter hoger (door een neerslagoverschot) en in de zomer lager (door een verdampingoverschot).

Er zijn enkele meetpunten van grondwaterstanden in het gebied. Op de hooggelegen oeverwal van Oudeland & Indijk schommelde de grondwaterstand in de periode 2011 tot 2020 tussen de -0,80 m en

-1,35 m t.o.v. NAP. In Gerverscop nabij het spoor varieerde de grondwaterstand in de periode 2012 tot 2020 tussen -1,50 en -2,00 m t.o.v. NAP.

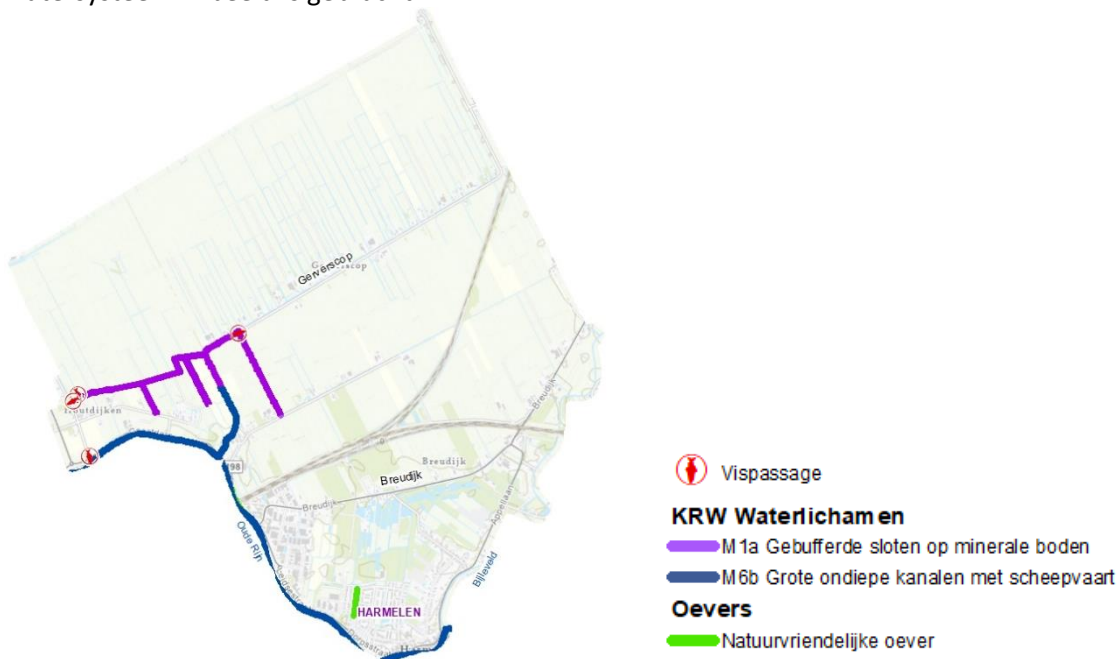
De waterbalans voor een gemiddeld jaar laat zien dat er in het plangebied zowel water moet worden ingelaten als afgevoerd. Inlaten van water gebeurt vooral in de zomer om het water op peil te houden. Afvoer van water gebeurt in tijden van neerslag. Een deel van de neerslag voert direct af via het gemaal en in de polders infiltreert een deel in de bodem en komt dan vertraagd tot afvoer. Gemiddeld over het plangebied is er sprake van kweldruk (infiltratie), dit kan oplopen tot circa 1 mm/dag in Oudeland en Indijk.

Wateroverlast & waterbeschikbaarheid

Het waterschap toetst het watersysteem aan de gebiedsnormen waterkwantiteit (wateropgave wateroverlast, dit zijn provinciale normen). Het watersysteem van Gerverscop, Oudeland en Indijk voldoet aan de normen; er is dus geen wateropgave wateroverlast in dit gebied. In de huidige situatie, kan bij voldoende water in de Oude Rijn en Leidsche Rijn, kwantitatief voldoende water worden ingelaten waardoor het oppervlaktewater in het gebied op peil blijft.

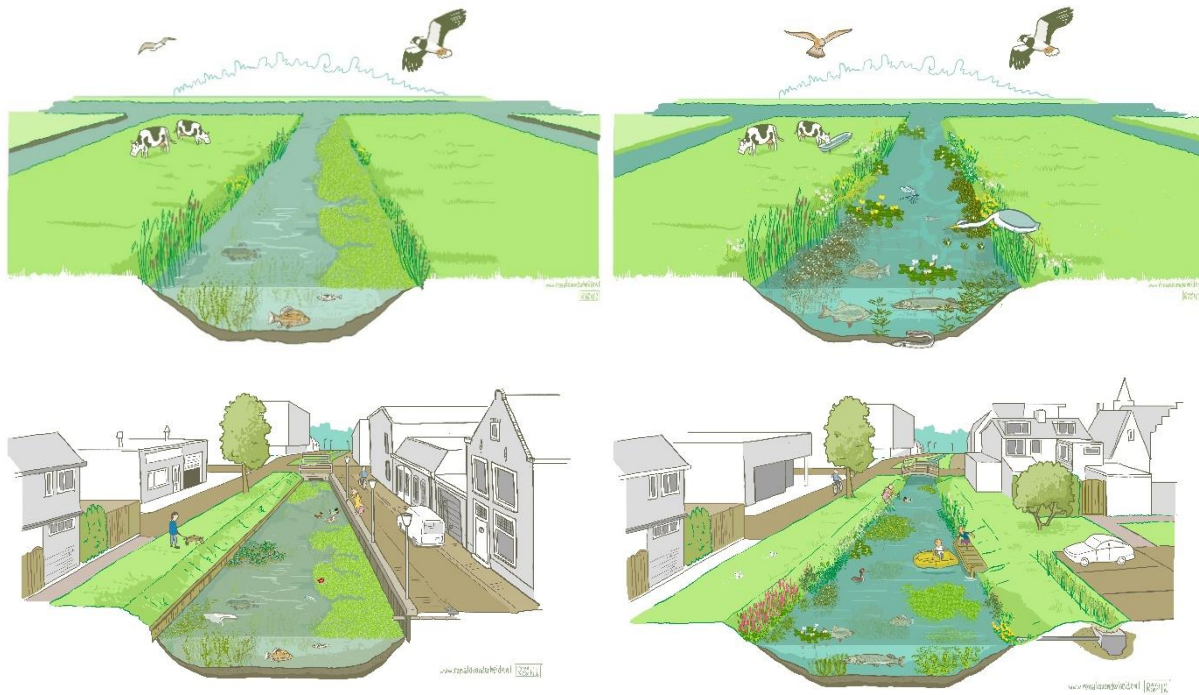
Waterkwaliteit en biodiversiteit

Een deel van de watergang naar het gemaal Gerverscop is aangewezen als waterlichaam in de Europese Kaderrichtlijn Water (EKRW). Ook de boezem waar het plangebied op afwatert is een EKRW-waterlichaam (zie Figuur 5). De EKRW is een Europese Richtlijn om de waterkwaliteit en ecologie van de aangewezen waterlichamen in een goede toestand te brengen en te houden. Voor het EKRW-waterlichaam is een watersysteemanalyse gemaakt waarmee het ecologisch functioneren van het watersysteem in beeld is gebracht.

Figuur 5 EKRW-waterlichaam, vispassage en natuurvriendelijke oever

HDSR heeft als doel om in 2027 gemiddeld het streefbeeld 'Levendig' te halen voor het overig water in het veenweidegebied. De huidige situatie behaalt het streefbeeld 'Zichtbaar' (zie Figuur 6). Momenteel is het waterlichaam voor macrofauna en overige waterflora nog ontoereikend en is het voor vis goed. Dit komt mede door de steile oevers en de grote waterdiepte richting het gemaal. Hierdoor is het lichtklimaat niet toereikend. Een fluctuerend waterpeil wordt op dit moment daarom niet gezien als een beheermogelijkheid die positieve impact zal hebben op de ecologie. Om hier de doelen te bereiken moet er naar andere maatregelen gekeken worden.

Figuur 6 Streefbeeld en overig water in het veenweide en stedelijk gebied, links 'zichtbaar' en rechts 'levendig'

In het stedelijk gebied ligt één natuurvriendelijke oever met een talud van 1:3 (zie Figuur 5). In het stedelijke gebied is het streefbeeld gemiddeld "Zichtbaar" en voor de lange termijn minimaal 80% "Levendig". In het industrieterrein bij Harmelen wordt dit streefbeeld niet gehaald. Er zijn in het stedelijk gebied diverse riooloverstorten aanwezig (zie Figuur 7). Voor zover bekend functioneren de riooloverstorten naar behoren.

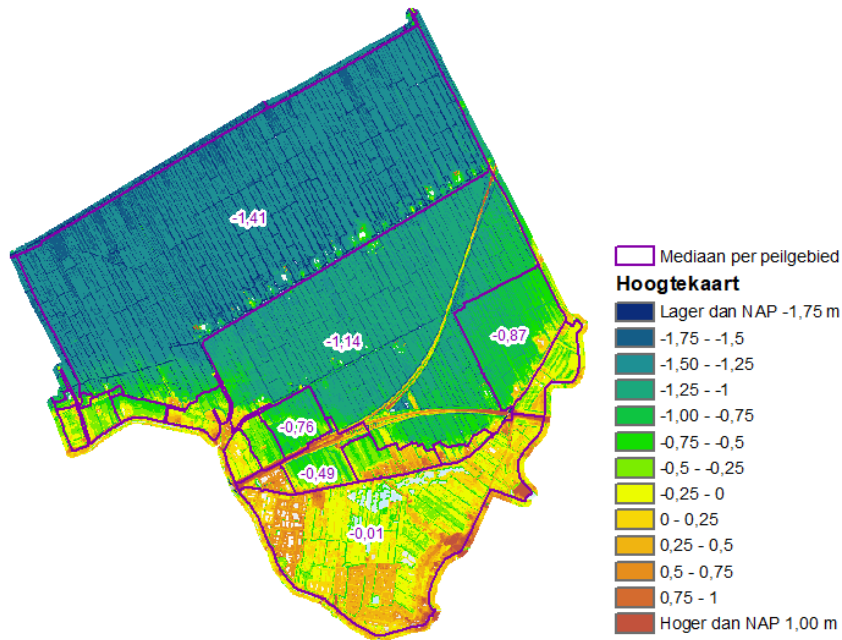

Figuur 7 Lozingsconstructies

2.3 Maaiveldhoogte

De verschillende bodemsoorten (klei-op-veen ten noorden van de spoorlijn naar zware klei en zavel in het zuiden) vertalen zich ook de aanwezige hoogteverschillen. De bodemhoogte neemt af van circa 0 m t.o.v. NAP langs de Oude Rijn naar -1,5 m t.o.v. NAP in de polder Gerverscop.

Figuur 8 Maaiveldhoogte plangebied (gebaseerd op Actueel Hoogtebestand Nederland – AHN4)

peilen in de polders Gerverscop, Breudijk en Klein-Houtdijk met ongeveer 50 cm gezakt. Dit komt neer op gemiddeld 1 cm per 3 jaar. Het waterschap en de provincie Utrecht hebben de ambitie om bodemdaling te remmen in het veenweidegebied. In § 6.3 Bodemdaling en broeikasgassen worden de effecten van dit peilbesluit op onder andere de bodemdaling toegelicht.

Het waterschap heeft de ambitie om de bodemdaling in veen en klei-op-veen gebieden in 2030 met 50% te remmen. Bodemdaling is een maatschappelijk opgave, waarbij iedereen een eigen verantwoordelijkheid heeft. In de Beleidsnota Peilbeheer 2019 zijn uitgangspunten vastgesteld hoe het waterschap invulling geeft aan deze ambitie.

Voor de bepaling van de maaiveldhoogte is uitgegaan van het meest recente Actueel Hoogtebestand Nederland, het AHN4. Het gebied is voor het AHN4 ingemeten in 2020 (zie Figuur 8).

Bodemdaling

De agrarische polders hebben veelal een klei-op-veen bodem (zie Figuur 3) en zijn daarmee gevoelig voor bodemdaling.

Op basis van historische waterstaatskaarten is een inschatting te maken van de bodemdaling in het verleden. Tussen 1850 en 2019 (circa 170 jaar) zijn de

3 Actualiteit van het peilbesluit

Vanuit de provinciale omgevingsverordening Utrecht heeft het waterschap de taak om te zorgen dat een peilbesluit actueel is. In de verordening staat dat daarvoor in elk geval rekening moet worden gehouden met veranderingen in de omstandigheden ter plaatse en ook in de aanwezige functies en belangen.

3.1 Resultaten toets op actualiteit

Het waterschap heeft een geautomatiseerde systematiek waarmee jaarlijks inzichtelijk wordt gemaakt hoe actueel het peilbeheer is in het beheergebied van HDSR. Een peilgebied is actueel als het vastgelegde peil en peilbeheer in de praktijk in normale situaties goed uitvoerbaar zijn. Ook is het toegesneden op de omstandigheden ter plaatse als de aanwezige functies en belangen, en voldoet het aan de [Beleidsnota Peilbeheer 2019](#). Bij de actualiteitstoets van de peilbesluiten Gerverscop 2007 en Oudeland en Indijk 2007 is het volgende geconstateerd:

- Er is een aantal niet-actuele peilgebieden doordat er in de praktijk een ander peil(beheer) is gevoerd. Voor deze peilgebieden is een nieuwe peilafweging gemaakt, welke in dit nieuwe peilbesluit worden vastgelegd.
- In het peilbesluit Gerverscop 2007 is peilfasering en peilindexering opgenomen, en ontbreekt een beheer- en sturingsmarge. Met dit nieuwe peilbesluit is dit aangepast om aan te sluiten bij andere waterschapsdoelen en/of maatschappelijke opgaven zoals het remmen van de bodemdaling en het zorgen voor een robuust en klimaatbestendig watersysteem.
- De actuele peilgebieden zijn getoetst aan het huidige beleid.

Naast het uitvoeren van de actualiteitstoets heeft het waterschap informatiebijeenkomsten met grootgrondbezitters georganiseerd in 2019. Hier zijn geen signalen afgegeven om het peilbeheer te wijzigen, in het algemeen werd aangegeven dat het peilbeheer naar tevredenheid gebeurt.

3.2 Administratieve correcties

Bij een nieuw peilbesluit of een wijziging van het peilbesluit worden ook eventuele administratieve correcties meegenomen en juridisch vastgelegd. Het gaat om veranderingen in de peilen en grenzen van het peilgebied door actuelere gegevens (of een verbetering in registratie van gegevens) en/of peilschaalcorrecties. Deze administratieve correcties hebben geen invloed op de afspraken en het peilbeheer zoals vastgelegd in het peilbesluit en leiden niet tot verandering in de situatie voor belanghebbenden.

Voor het peilbesluit Gerverscop, Oudeland en Indijk gaat het om de volgende administratieve correcties (zie Figuur 9):

1. Peilgebiedsgrenzen

Alle grenzen van de peilgebieden zijn gebaseerd op het beheerregister. Deze betere gegevens geven kleine grenscorrecties bij de peilgebieden. Buiten geeft dit geen veranderingen.

2. Deelgebied Breudijk-Noord

In het geval van peilgebied 10I (wordt GER_011 in het nieuwe peilbesluit) langs de Breudijk-Noord gaat het om een grotere grenscorrectie. Het peilgebied bestaat uit één hoofdwatgang welke een verbinding vormt tussen de boezem en de polder. De zijsloten zijn niet verbonden met deze hoofdwatgang waardoor het peilgebied kleiner is dan destijds is vastgesteld in het vorige peilbesluit. In dit nieuwe peilbesluit wordt dit gecorrigeerd.

Tevens moet hier het peil gecorrigeerd worden. Het peil in het boezemstelsel wordt het hele jaar door gestuurd op een gemiddeld peil van -0,45 m NAP (conform peilbesluit Oude Rijn 2015). In het vorige peilbesluit werd nog uitgegaan van een peil van -0,47 m NAP voor het peilgebied 10I, het toenmalig bekende boezempeil van de Oude Rijn. Het peil van peilgebied GER_011 (voorheen 10I) wordt daarom in dit nieuwe peilbesluit gecorrigeerd naar -0,45 m NAP.

3. Vervallen peilgebieden

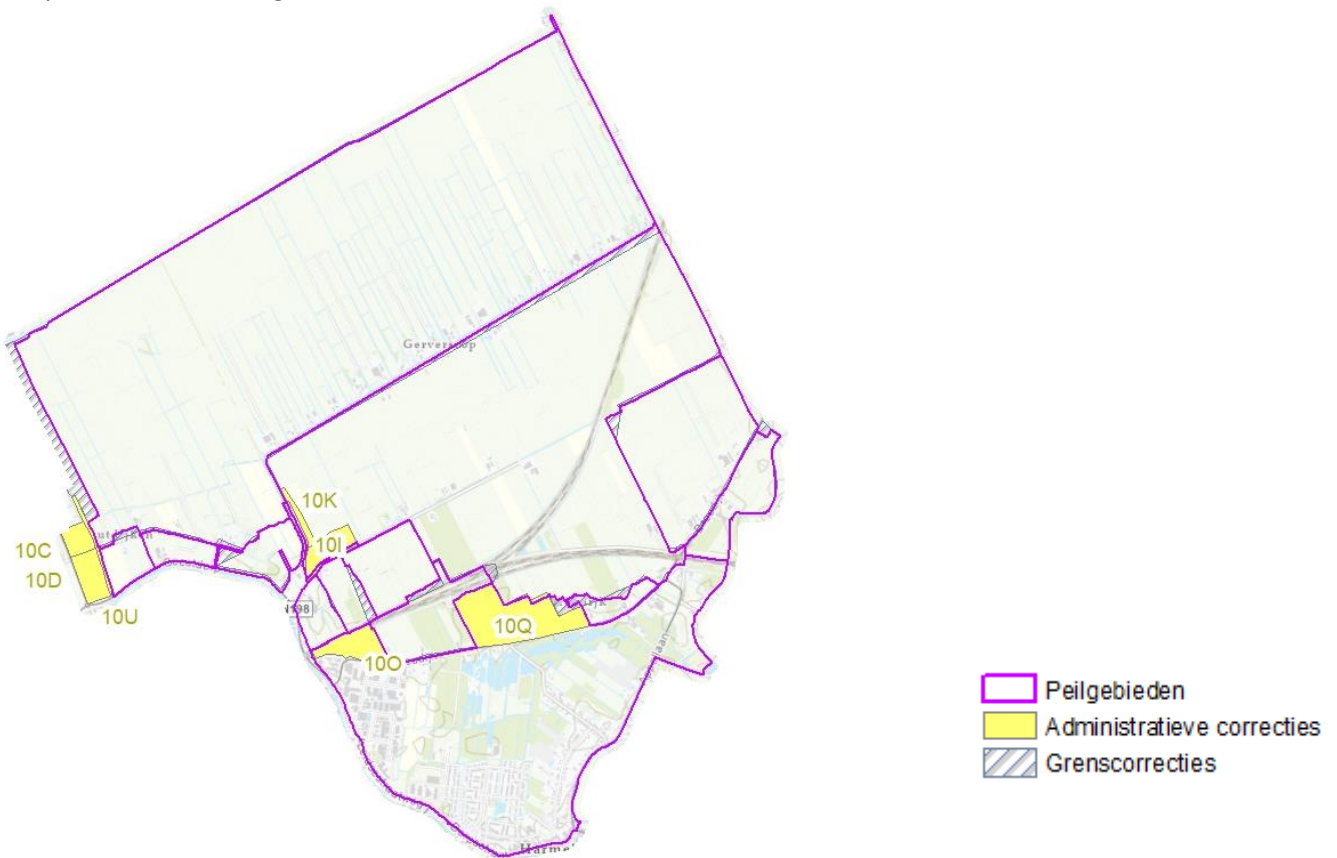
Door betere gegevens is het duidelijk geworden dat de peilgebieden 10O, 10Q en 10K uit het vorige peilbesluit onderdeel zijn van andere peilgebieden:

- 10O en 10Q zijn onderdeel van peilgebied GER_001
- 10K is onderdeel van peilgebied GER_006

Deze situaties bestaan al lange tijd, maar waren bij het opstellen van het vorige peilbesluit anders in de data vastgelegd.

4. Deelgebied Houtdijk

De peilgebieden 10C, 10D en 10U uit het vorige peilbesluit behoren waterhuishoudkundig niet bij het bemalingsgebied van Gerverscop, Oudeland en Indijk en daarmee niet bij dit peilbesluit. Deze drie peilgebieden worden bij een ander peilbesluit vastgesteld (10C en 10U bij peilbesluit Kockengen en 10D bij peilbesluit Kamerik Teylingens). Dit heeft geen effect op het daadwerkelijke peilbeheer in deze gebieden.

Figuur 9 Peilgebieden met administratieve correcties

4 Afweging van de peilen

Voor de niet-actuele peilgebieden is een nieuwe peilafweging gemaakt. Om te komen tot een passend peil voor een bepaald gebied, wordt rekening gehouden met de bestaande situatie, knelpunten, beleidsdoelen en de uitgangspunten van het waterschap. Aan de hand hiervan wordt een afweging gemaakt van de meest wenselijke oplossing. Deze vormt de basis voor het ontwerp van het peilbesluit.

Bij het tot stand komen van een peilbesluit, wordt gezocht naar een peil dat:

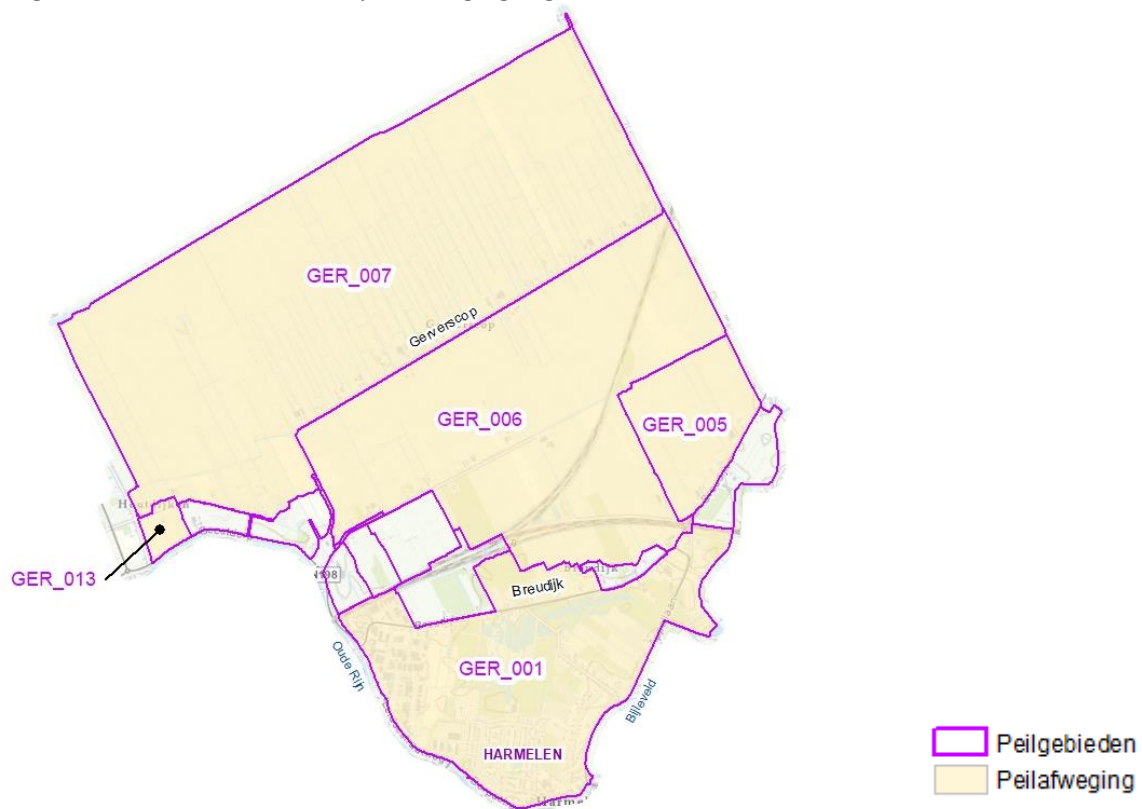
- zo goed mogelijk de huidige functies faciliteert;
- voldoet aan de droogleggingsnormen;
- aansluit bij maatschappelijke vraagstukken;
- rekening houdt met de wensen in het gebied;
- binnen acceptabele kosten mogelijk is (doelmatigheid).

Doorgaans kunnen knelpunten op meerdere manieren worden opgelost. Onder andere door wijzigingen in:

- de grootte van de peilgebieden;
- het type peilbeheer;
- het waterpeil.

Een (voorgenomen) handelwijze is doelmatig of efficiënt als de betreffende inspanningen en uitgaven daadwerkelijk bijdragen aan de realisatie van het beoogde doel en de kosten in verhouding staan tot de opbrengsten.

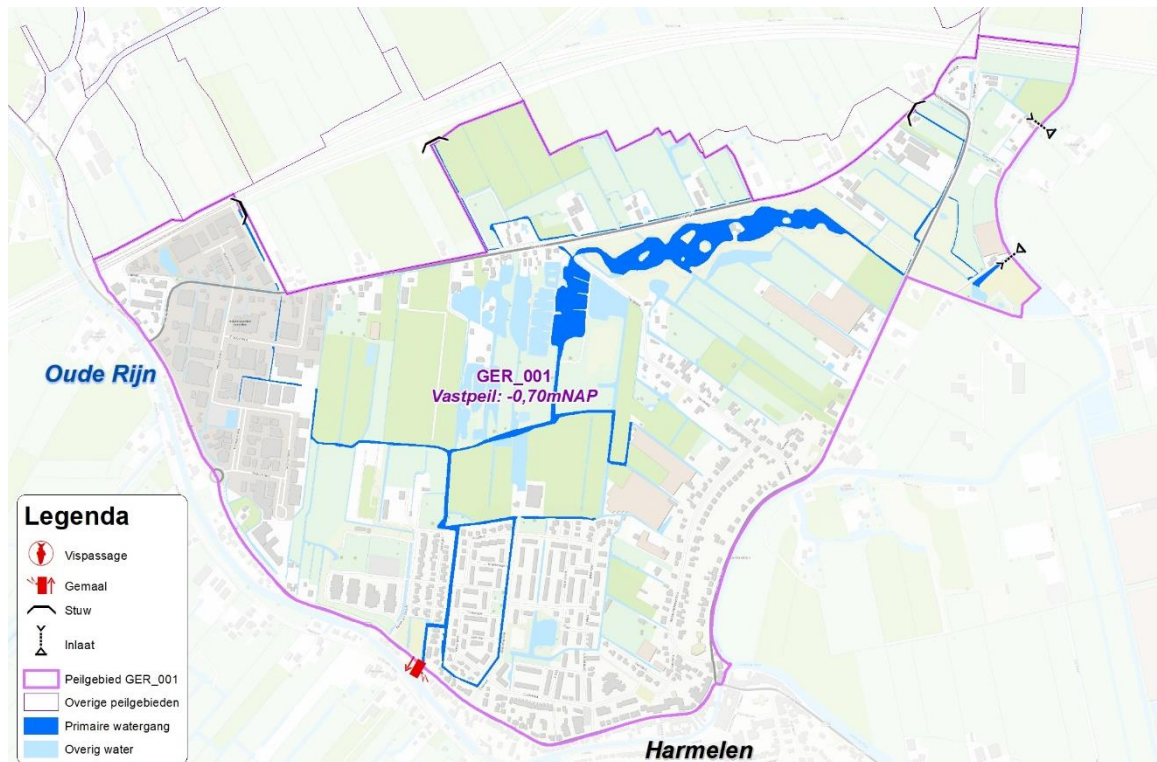
Op de volgende pagina's wordt voor de verschillende deelgebieden beschreven welke peilafwegingen er zijn gemaakt en voor welk peil(beheer) is gekozen. In Figuur 10 staat een overzicht met de peilgebieden waar een nieuwe peilafweging is gemaakt.

Figuur 10 Peilgebieden met een nieuwe afweging van de peilen

4.1 Harmelen-Noord (GER_001)

Het stedelijke gebied van Harmelen-Noord (zie Figuur 11), inclusief natuurgebied het Vijverbos, is een groot peilgebied met een zomer- en winterpeil van -0,70 en -0,80 m t.o.v. NAP. De peilevaluatie¹ geeft voor dit gebied een gemiddeld peil van -0,70 m t.o.v. NAP met minimale variatie tussen de zomer- en winterperiode. Aangezien in bebouwd gebied veelal een vast peil wordt gehanteerd, wordt het peil voor dit peilgebied gewijzigd naar een vast peil van -0,70 m t.o.v. NAP. Een hoger peil in de winter past tevens bij de natuurdoelen van natuurgebied het Vijverbos. In het gebied ligt één natuurvriendelijke oever (zie Figuur 5). Een fluctuerend peil stimuleert de oevervegetatie, maar omdat het gaat om slechts één watergang in het hele peilgebied wordt hier voor een vast peil gekozen.

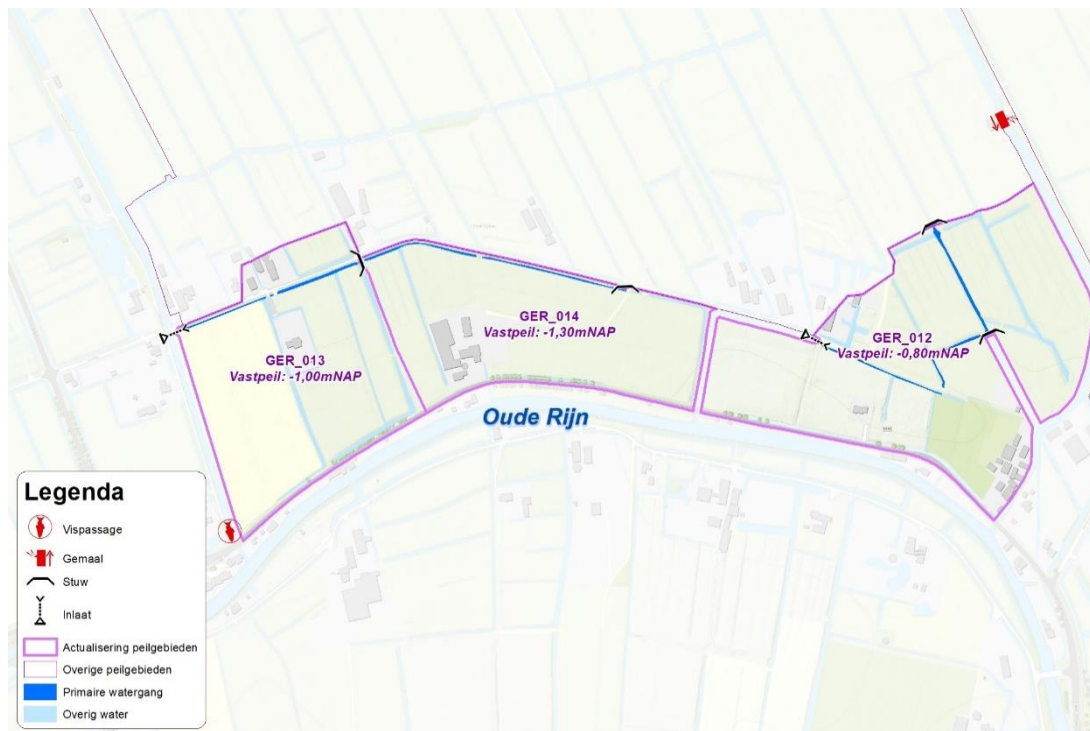

Figuur 11 Deelgebied Harmelen-Noord

4.2 Houtdijk (GER_013)

In de peilgebieden GER_013 en GER_014 (zie Figuur 12) is de afgelopen jaren sprake van een peil dat afwijkt van het vigerend peilbesluit. De vigerende peilen zijn een vast peil van -1,15 m NAP voor GER_013 (10E) en een vast peil van -1,30 m NAP voor GER_014 (10F). Het zijn twee kleinere peilgebieden tussen de Oude Rijn en de polder met een enkele boerderij met agrarische percelen. In deze peilgebieden was er sprake van achterstallig onderhoud aan de stuw met lekkages waardoor goed peilbeheer lastig was. Ondertussen is het watersysteem weer op orde en is bekeken wat een passend peil voor het gebied kan zijn. Dit is een vast peil van -1,00 m NAP voor peilgebied GER_013 en een vast peil van -1,30 m NAP voor peilgebied GER_014. Voor GER_013 betekent dit een hoger peil dan het vigerende peil, maar nog altijd passend binnen de droogleggingsnormen. Een hoger peil draagt bij aan de stabiliteit van de Oude Rijndijk en Leidsche Rijndijk (regionale keringen).

¹ Op basis van beschikbare meetgegevens wordt gekeken hoe het peil(beheer) in de praktijk is uitgevoerd

Figuur 12 Deelgebied Houtdijk

4.3 Polders Gerverscop en Breudijk (GER_005, GER_006 en GER_007)

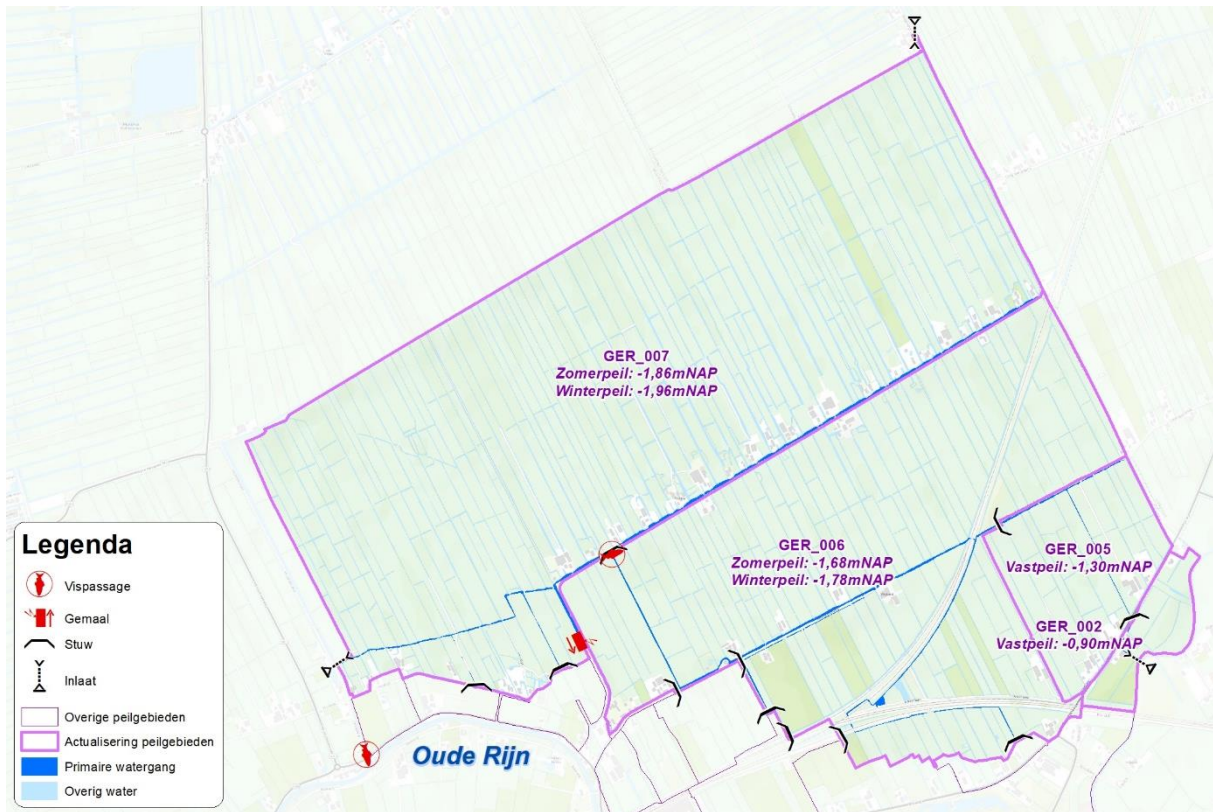
Voor de polders Gerverscop en Breudijk (zie Figuur 13) was afgesproken om dynamisch peilbeheer in te stellen als de proef in Zegveld positieve resultaten zou laten zien. In 2011 is de proef in Zegveld beëindigd en is gebleken dat dynamisch peilbeheer niet het geschikte instrument was om de gestelde doelen te behalen. In de polders is dynamisch peilbeheer dus niet geëffectueerd en is de reguliere cyclus van zomer- en winterpeil aangehouden, zoals is afgesproken in peilbesluit Gerverscop 2007.

In het oude peilbesluit is voor deze polders peilindexatie opgenomen en is het peil na de vaststelling conform het peilbesluit aangepast. Zoals vastgelegd in de Beleidsnota peilbeheer 2019 wordt in het nieuwe peilbesluit geen peilindexatie opgenomen. De peilen worden tijdens het eerstvolgende peilbesluit geïndexeerd voor de opgetreden bodemdaling (factsheet 15 Beleidsnota peilbeheer 2019).

In de polder Gerverscop (peilgebied GER_007) is het vigerend peil een zomer-/ winterpeil van -1,90 / -2,00 m NAP. In de praktijk is het peil hier -1,87 / -1,97 m NAP en is de gemiddelde drooglegging 46 cm. In de polder Breudijk (peilgebied GER_006) is het vigerend peil een zomer-/ winterpeil van -1,68 / -1,78 m NAP (tevens het praktijkpeil) en is de gemiddelde drooglegging 45 cm. De agrariërs in het gebied zijn tevreden met de huidige waterpeilen. Het EKRW-lichaam is gelegen in de polder Gerverscop. Door de steile oevers en de grote waterdiepte richting het gemaal wordt op dit moment een ander peilbeheer niet gezien als maatregel met een positieve impact op de ecologie. Om hier de doelen te bereiken moet er naar andere maatregelen gekeken worden. In dit nieuwe peilbesluit wordt het vigerende peil vastgelegd voor de polder Breudijk. Voor de polder Gerverscop wordt het peil verhoogd naar -1,86 / -1,96 m tov NAP. Hiermee heeft de polder Gerverscop een drooglegging conform de norm en heeft de polder Breudijk een kleinere drooglegging wat bijdraagt aan het remmen van de bodemdaling.

In het peilgebied GER_005, met overwegend agrarisch gebruik, wordt in de praktijk een hoger waterpeil gerealiseerd dan het vigerend peil van -1,40 m t.o.v. NAP. Het huidige praktijkpeil is naar tevredenheid van de eigenaren in het gebied. Het peil voor dit peilgebied wordt daarom gewijzigd naar

het praktijkpeil van -1,30 t.o.v. NAP. Hiermee heeft het gebied een kleinere drooglegging dan de norm wat bijdraagt aan het remmen van de bodemdaling.

Figuur 13 Deelgebied Polders Gerferscop en Breudijk

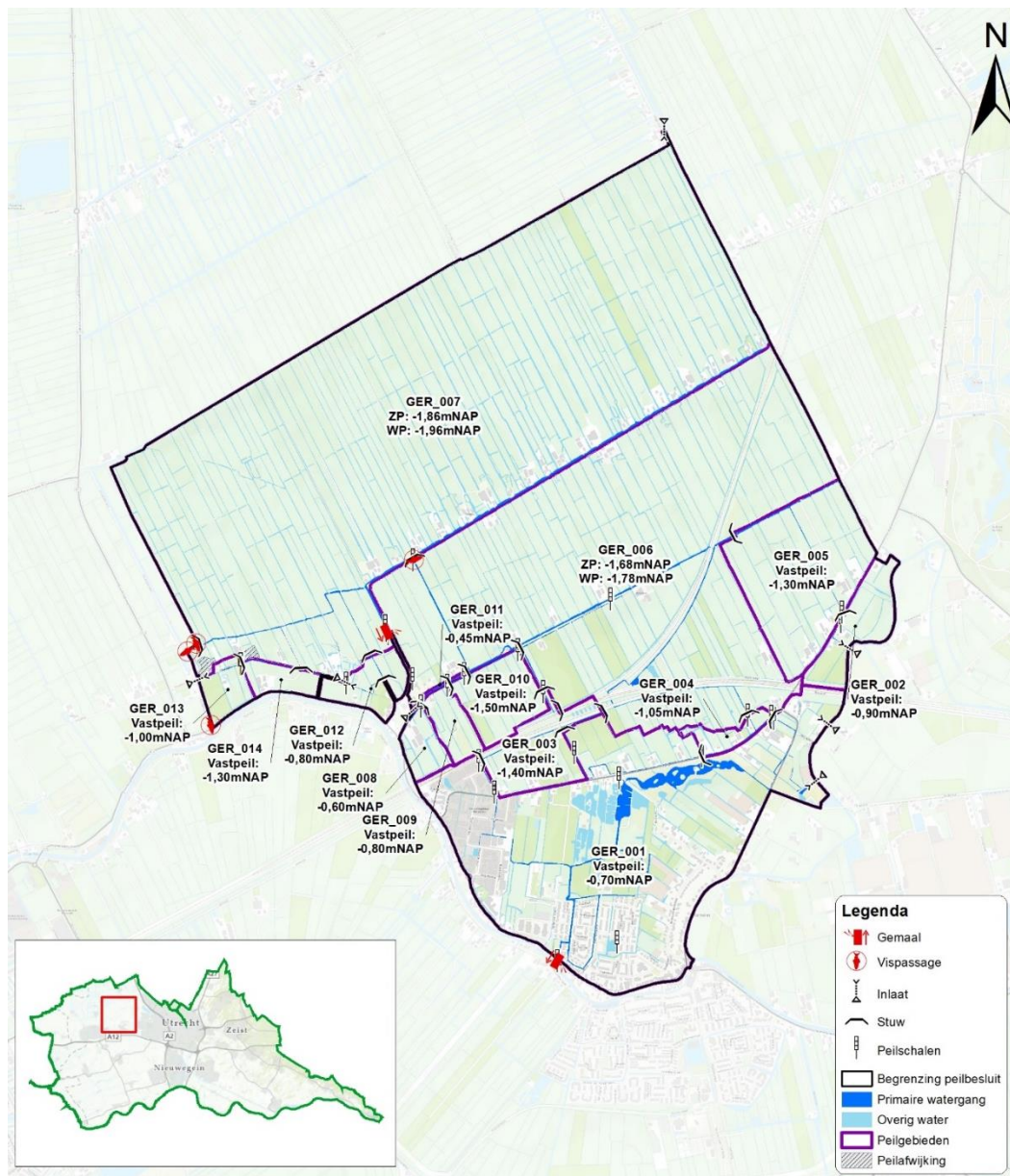
5 Peilbesluit

De in hoofdstuk 4 beschreven afwegingen en keuzes vormen de basis voor het peilbesluit. Hieronder een overzicht van het peilbesluit en peilbeheer, de daarmee gepaard gaande drooglegging, de verandering in peilen en de toegestane peilafwijkingen in het gebied.

5.1 Peilbesluit en peilbeheer

In het peilbesluit worden de peilen voor de verschillende peilgebieden vastgelegd. In Figuur 14 staan de afzonderlijke peilgebieden met de begrenzing, het oppervlaktewaterpeil en het type peilbeheer. Eveneens is de ligging van peilafwijkingen en locatie van gemalen, stuwen, inlaten, peilschalen en vispassages weergegeven.

Dit peilbesluit bevat geen peilindexatie. In plaats van een peilindexatie zal het waterschap een nieuw peilbesluit nemen als er aanleiding toe is. Het waterschap zal jaarlijks monitoren of het vigerend peilbesluit nog actueel is.

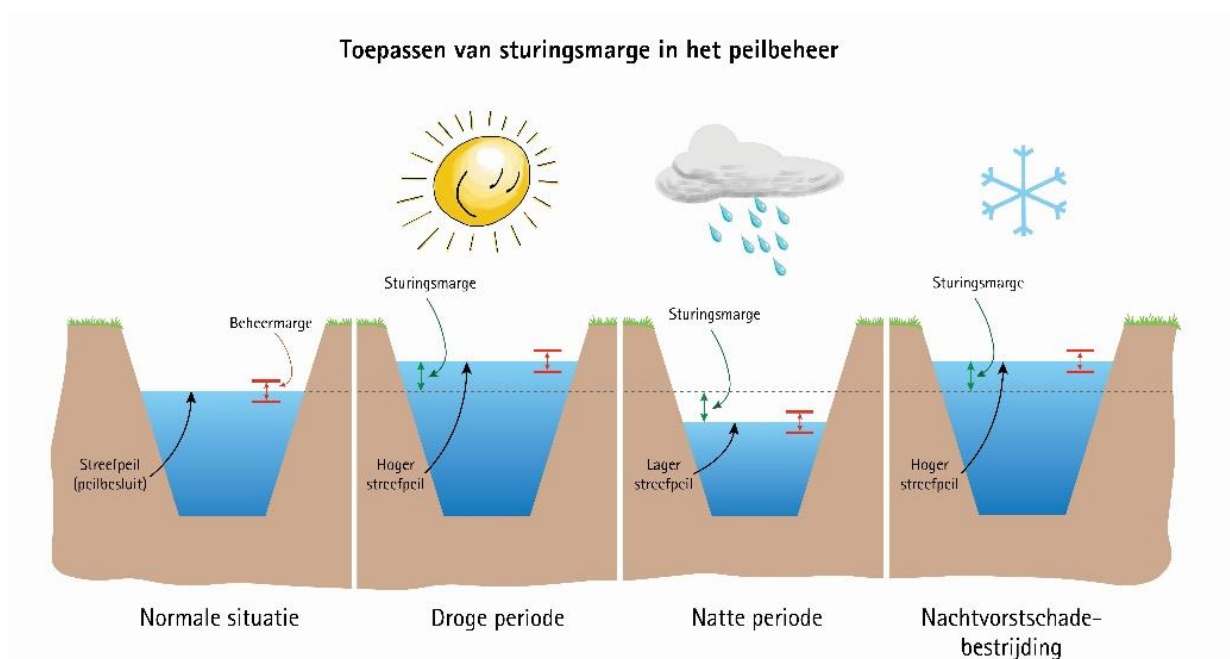
Figuur 14 Peilbesluitkaart met peilgebieden en peil(beheer)

Daarnaast staan in het peilbesluit marges genoemd (zie Figuur 15). De beheermarge is in dit peilbesluit 5 cm en dit betekent dat het peil 5 cm boven en onder het vastgelegde peil kan schommelen. Deze beheermarge is noodzakelijk omdat onder andere door weersomstandigheden en het in- en uitlaten van water het oppervlaktewaterpeil kan fluctueren.

Ook is in het peilbesluit een sturingsmarge vastgelegd. Dit betekent dat in droge periodes het peil maximaal 10 cm verhoogd kan worden. Ook kan in natte periodes het peil met maximaal 10 cm verlaagd worden. De sturingsmarges worden met name ingezet in tijden met langdurige droogte of langdurig wateroverlast. In het peilbesluit Oudeland en Indijk 2007 is een artikel opgenomen ten behoeve van nachtvorstbestrijding. In het nieuwe peilbesluit is dit artikel niet meer nodig aangezien nachtvorstbestrijding onderdeel is van de sturingsmarge.

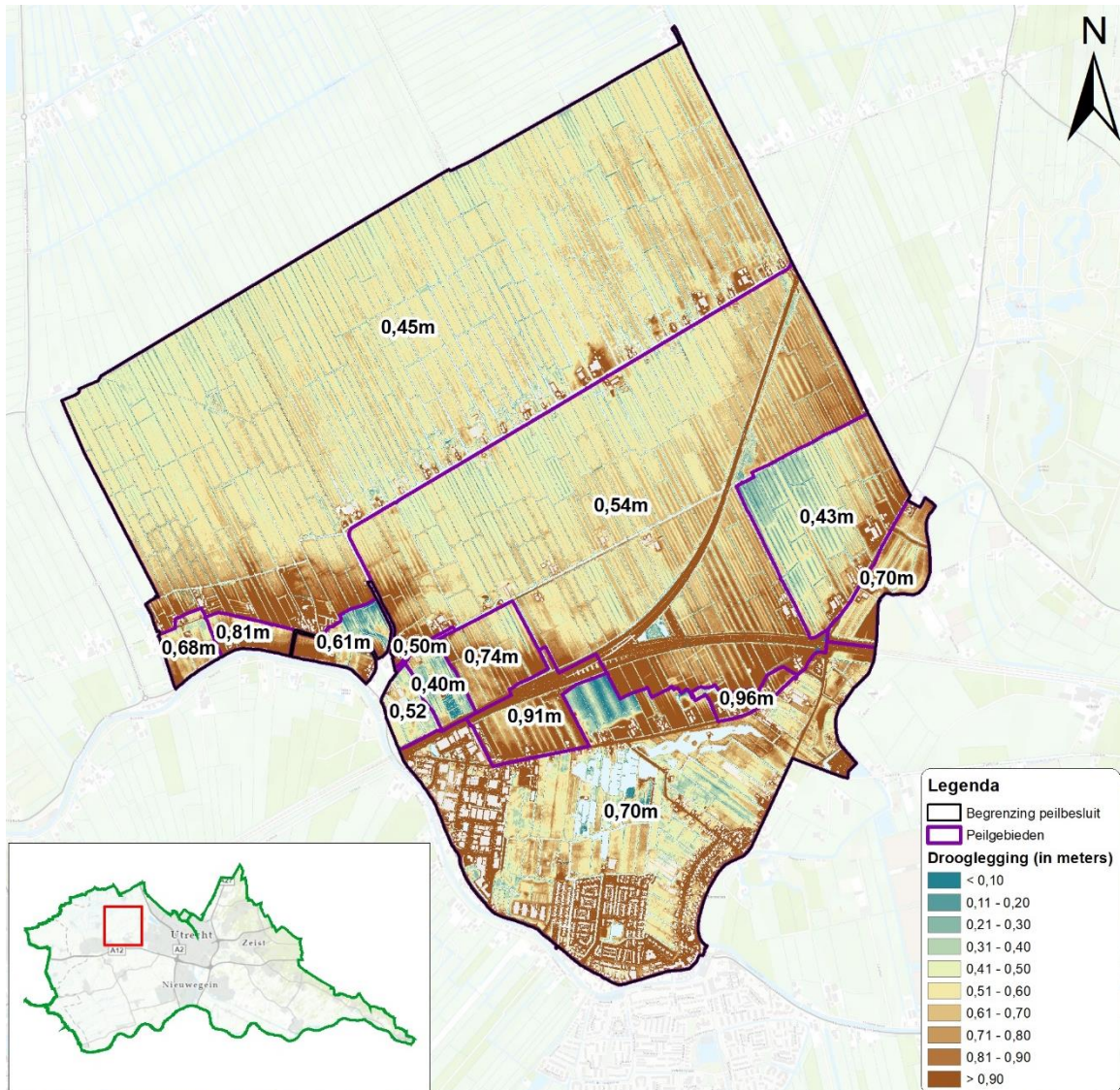
Bij calamiteiten kan het dagelijks bestuur besluiten om af te wijken van het peilbesluit. Hiervoor neemt het dagelijks bestuur een aanvullend besluit en maakt dit besluit bekend.

Figuur 15 Toepassen van sturingsmarge in het peilbeheer

5.2 Drooglegging

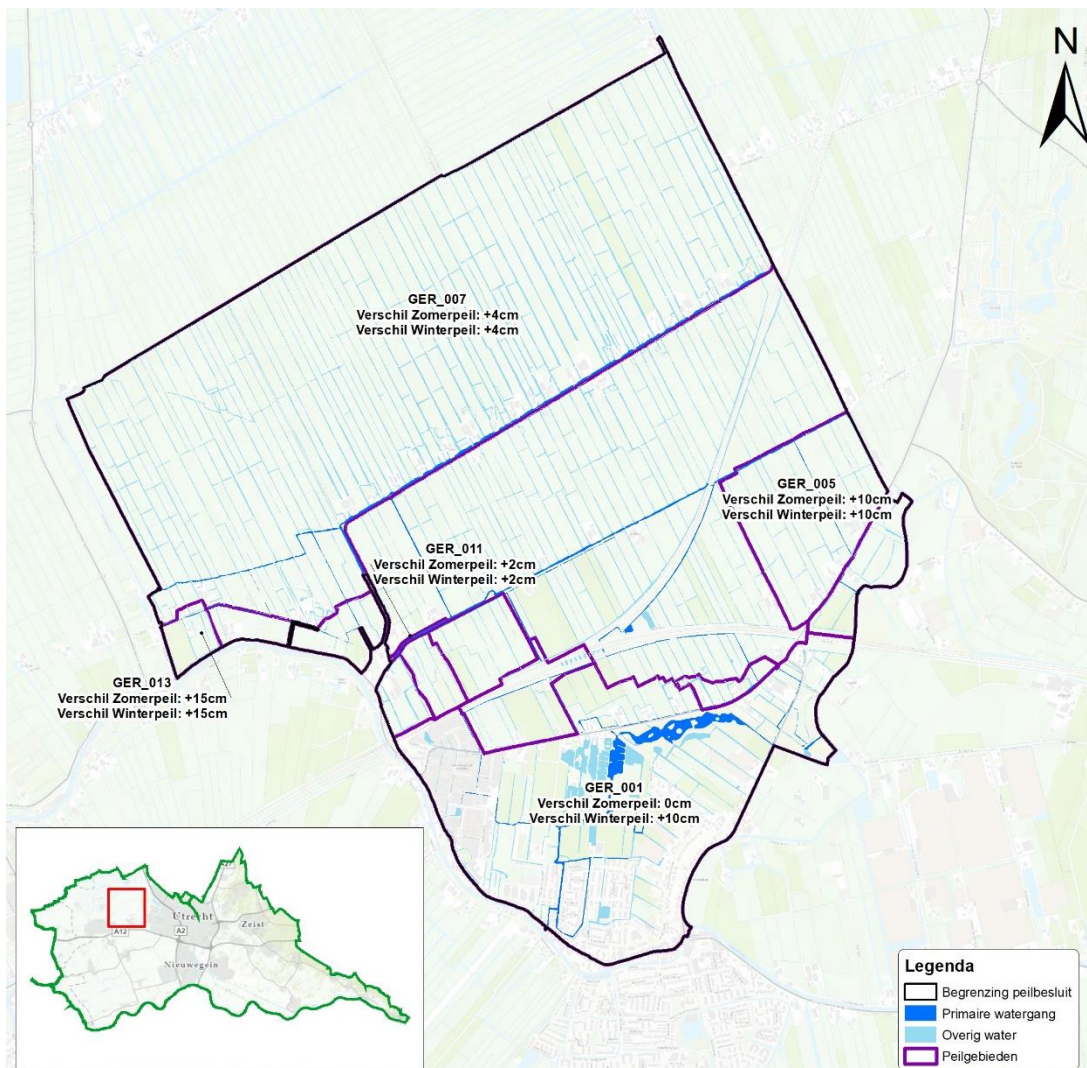
Op de kaart is de drooglegging (zie Figuur 16) voor het gebied weergegeven bij de nieuwe peilen van dit peilbesluit. De drooglegging is het verschil tussen het peil en de gemiddelde maaiveldhoogte van het peilgebied. Voor het berekenen van de drooglegging is gebruik gemaakt van de maaiveldhoogtes uit het meest recente Actueel Hoogtebestand Nederland, het AHN4. Het gebied is voor het AHN4 ingemeten in 2020 (zie ook Figuur 8).

Figuur 16 Droogleggingskaart bij het zomerpeil (met gemiddelde drooglegging per peilgebied)

5.3 Veranderingen in waterpeil

Op de peilverschilkaart (zie Figuur 17) zijn de veranderingen te zien in het nieuwe waterpeil tov het vigerend peil. Een positief getal betekent een verhoging van het waterpeil.

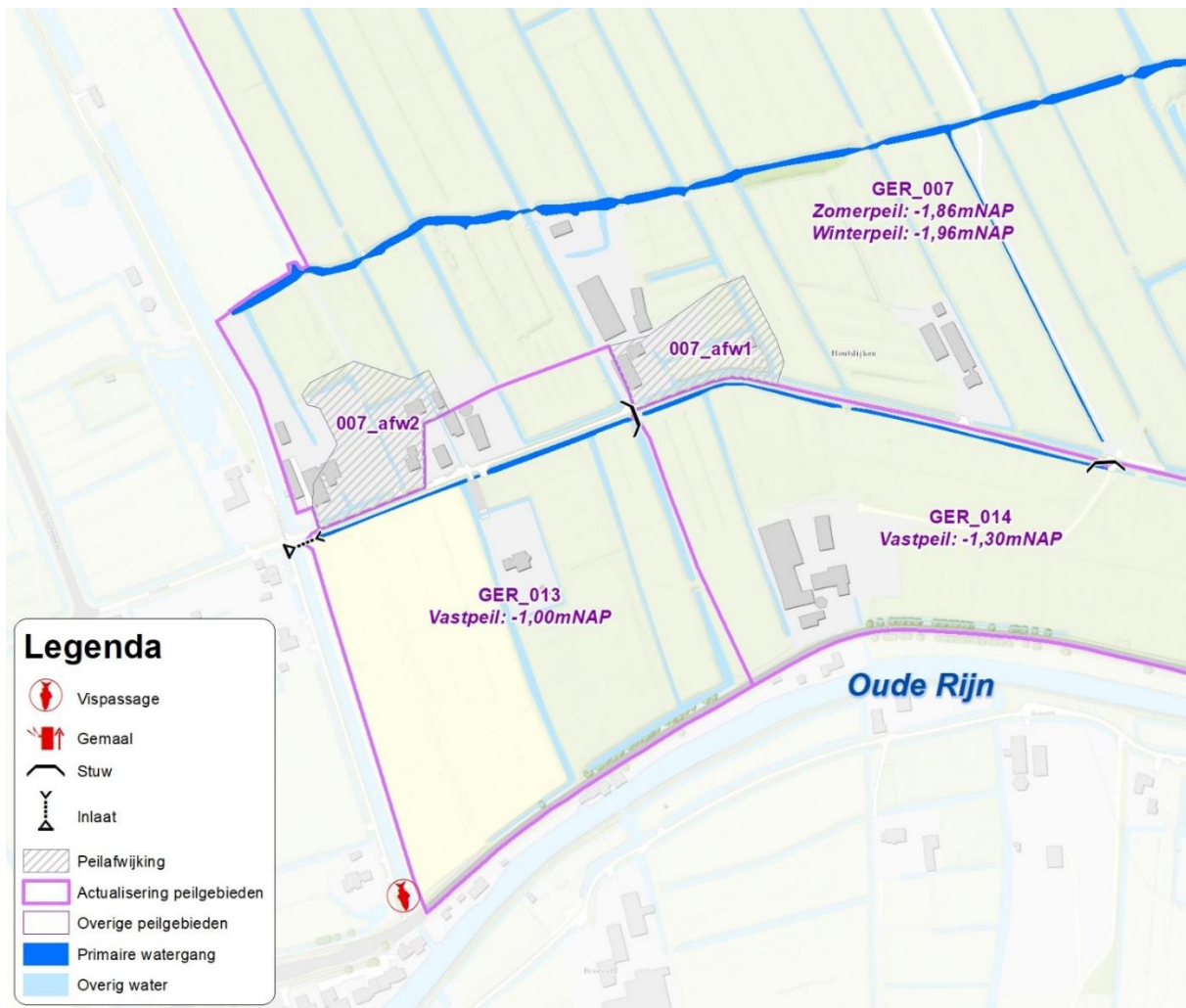

Figuur 17 Kaart met peilverschillen tussen oude en nieuwe peilbesluit. Een positief getal betekent een verhoging van het waterpeil

5.4 Peilafwijkingen

In het beheergebied zijn ook gebieden aanwezig waar het peil afwijkt van het vastgestelde peil van het omliggende peilgebied. De peilen in deze gebieden worden niet door het waterschap, maar door derden ingesteld, gehandhaafd en beheerd. De belanghebbende(n) van de peilafwijking draagt de kosten voor het peilbeheer en het onderhoud van de kunstwerken die nodig zijn voor de peilafwijking (inlaten, stuwen, en overige kunstwerken). Deze gebieden worden aangeduid als peilafwijking en zijn alleen toegestaan als er aan de criteria wordt voldaan en overige belangen niet worden geschaad.

Bij de actualisatie van een peilbesluit worden de peilafwijkingen (opnieuw) getoetst. Indien de gebieden voldoen aan de beleidsregels van de Keur kunnen deze blijven bestaan. Indien de gebieden hier niet aan voldoen, wordt een peilafwijking niet langer toegestaan en geldt het peil van het omliggende peilgebied. Het resultaat van de toetsing van de bestaande peilafwijkingen geeft dat er in het gebied Gerverscop, Oudeland en Indijk een tweetal hoogwatervoorzieningen worden toegestaan als peilafwijking. Op de peilbesluitkaart zijn deze gebieden (zie Figuur 18) gearceerd weergegeven.

Figuur 18 Kaart met de peilafwijkingen binnen het plangebied

6 Effecten van de nieuwe peilen

Bij het opstellen van een peilbesluit kijkt het waterschap naar mogelijke effecten van het waterpeil op het watersysteem en andere water gerelateerde beleidsthema's zoals Gezond Water, Waterrobuust en klimaatbestendig, Tegengaan bodemdaling, Grondwater, Biodiversiteit, Waterveiligheid en naar mogelijke effecten op de omgeving zoals archeologie en cultuurhistorie.

Met dit peilbesluit verandert voor een aantal peilgebieden het waterpeil, te weten GER_001, GER_005, GER_007, GER_011 en GER_013. Hieronder worden de effecten van de nieuwe peilen beschreven.

6.1 Grondwater

Met de waterpeilen in de sloten wordt de grondwaterstanden beïnvloed gedurende het jaar. De waterpeilen in de sloten hebben slechts beperkte invloed op de grondwaterstanden in een gebied. Sterkere invloeden op de grondwaterstand zijn neerslag en verdamping. In peilgebieden met een agrarische functie is vaak het peil in de zomer hoger dan in de winter. In gebieden met bebouwing wordt meestal een vast peil gehanteerd.

De nieuwe peilen betreffen allemaal een verhoging van het peil ten opzichte van het vigerend peil wat leidt tot een hogere grondwaterstand, maar alleen in de zone waar het oppervlaktewaterpeil de grondwaterstand beïnvloedt.

6.2 Wateroverlast en waterbeschikbaarheid

Het waterschap toetst het watersysteem aan de gebiedsnormen voor waterkwantiteit die zijn vastgelegd door de provincie Utrecht. Uit deze toetsing in 2012 is gebleken dat voor dit gebied geen opgave is om wateroverlast tegen te gaan.

In het kader van de aanpak van het waterschap voor het vertragen van bodemdaling wordt er gestuurd op een kleinere drooglegging in de toekomst indien het gebied geen bodemdaling-remmende maatregelen neemt. Dit leidt tot minder waterberging in het gebied. Ook de hogere peilen in peilgebieden GER_001 en GER_005 geven minder waterberging. Dit kan een kleine toename opleveren van het risico op wateroverlast en/of een overschrijding van de normen.

In de toekomst vindt er als gevolg van economische ontwikkelingen, klimatologische veranderingen en doorgaande bodemdaling, naar verwachting een langzame ruimtelijke transitie plaats in het veenweidegebied. Ook de stikstofdiscussie kan dit aanjagen. Zowel grootschalige als kleinschalige transities bieden kansen voor het waterbeheer, waarbij het waterschap actief zal participeren. Daarnaast ziet het waterschap vernatten als een kansrijke strategie in het veenweidegebied: vernatten van het gebied om bodemdaling tegen te gaan en om droogteschade te voorkomen is acceptabel, ondanks dat dit leidt tot afname van de bergingscapaciteit (wat een risico kan zijn). Zie voor meer informatie de [Visie en Handlingsperspectief Toekomstbestendig Watersysteem](#) van het waterschap.

Voor het gebied is nu geen opgave bekend om de waterbeschikbaarheid te moeten vergroten. Met de in dit peilbesluit voorgestelde peilen en peilbeheer is er geen verandering te verwachten in de watervraag.

6.3 Bodemdaling en broeikasgassen

Het grootste deel van het gebied heeft een klei-op-veen bodem. Hier is dus ook sprake van bodemdaling en CO₂ uitstoot, maar minder dan in veenbodems.

Samen met het Nationaal Kennisprogramma Bodemdaling (NKB) wordt kennis vergroot rondom bodemdaling en de effecten op het toekomstige waterbeheer. Vanuit het programma Klimaat Klimaat Boeren op Veen wordt het nationaal onderzoek 'broeikasgassen' mede gefinancierd.

Door veenoxidatie treedt bodemdaling op en komen uit de bodem de broeikasgassen kooldioxide (CO₂) en lachgas (N₂O) vrij. Veenoxidatie treedt op als veen blootgesteld wordt aan zuurstof. In het algemeen geldt: hoe lager het grondwaterpeil, hoe meer veen er oxideert en hoe meer CO₂ er vrijkomt. Andere factoren die de CO₂ uitstoot beïnvloeden, zijn onder andere het landgebruik en het bemesten. Bij te hoge grondwaterstanden kunnen door de afbraak van organisch materiaal ook meer methaanemissies (CH₄) vrijkomen. Onder natte omstandigheden kunnen door biologische processen ook meer lachgasemissies vrijkomen. Methaan en lachgas zijn sterkere broeikasgassen dan CO₂. Om de broeikasemissies te beperken moeten de grondwaterstanden dus niet te laag en niet te hoog zijn.

Er zijn verschillende methodes voor het berekenen van de broeikasgasemissies op basis van de grondwaterstand of de bodemdaling. De methodes zijn momenteel nog niet geschikt om toe te passen op kleinere gebieden zoals in een peilbesluit vanwege het detailniveau en de vele onzekerheden.

In klei-op-veen bodems zijn technische maatregelen zoals waterinfiltratiesystemen niet geschikt. In dit gebied loopt geen gebiedsproces vanuit het waterschap en/of provincie voor aanvullende maatregelen in het kader van het remmen van bodemdaling. Veenoxidatie en daarmee bodemdaling kan onder andere worden verminderd door de drooglegging te verkleinen. De peilen uit het peilbesluit zorgen voor een verminderde bodemdaling ten opzichte van een aantal jaar geleden. Dit peilbesluit draagt bij door het stopzetten van de tussentijdse peilindexatie en de mogelijkheid om bij langere droge of natte periodes flexibel te sturen door middel van de beheer- en sturingsmarge. De hogere peilen in GER_005 en GER_007 leiden tot een lagere emissie van broeikasgassen. De polder Gerverscop (GER_007) heeft een gemiddelde drooglegging van 45 cm in de zomer (conform de droogleggingsnorm voor veen) terwijl het merendeel van dit peilgebied een klei-op-veen bodem heeft (droogleggingsnorm voor klei-op-veen is 60 cm in de zomer). Dit peilgebied heeft daarmee een lagere emissie van broeikasgassen dan andere klei-op-veen peilgebieden.

6.4 Waterkwaliteit, ecologie en biodiversiteit

De nieuwe peilen betreffen allemaal een verhoging van het peil ten opzichte van het vigerend peil wat een positieve effect kan hebben op de biodiversiteit.

De EKRW-waterlichamen in het gebied hebben het streefbeeld 'Levendig' en zijn momenteel nog ingedeeld in 'Zichtbaar'. Er zijn geen peilgerelateerde maatregelen die voldoende bij kunnen dragen aan de verbetering van het streefbeeld. Voor de verbetering van het streefbeeld moet worden gekeken naar andere maatregelen (zie ook § 2.2 Het watersysteem).

De verhouding tussen de hoeveelheid inlaatwater en het gebiedseigen water is belangrijk voor de ecologische toestand van het watersysteem. Water wordt in het gebied ingelaten om het peil op hoogte te houden en voor verbetering van de waterkwaliteit door middel van doorspoeling. Daarnaast is zorgvuldig beheer van de watergang en wateroevers belangrijk voor de ecologische waterkwaliteit. Via het dagelijkse operationele waterbeheer kan het inlaatbeheer worden verbeterd en daarmee bijdragen aan een verbetering van de waterkwaliteit en ecologie. Bijvoorbeeld door het benutten van de neerslag om het gebied op peil te brengen en een flexibelere periode voor de overgang naar het zomerpeil en het winterpeil. Dit is te realiseren binnen de opgenomen beheer- en sturingsmarges van het peilbesluit.

Flexibel peilbeheer is afgewogen voor de peilgebieden, maar vanwege de stedelijke en agrarische functie van de gebieden is flexibel peilbeheer niet wenselijk in het gebied. In peilgebied GER_001 wordt

het peilbeheer veranderd naar een vast peilbeheer gedurende het hele jaar. Dit is een verbetering ten opzichte van het zomer-winterpeil (tegennatuurlijk) wat was vastgelegd in het oude peilbesluit.

6.5 Weidevogels

Het agrarisch cultuurlandschap in de veenweidegebieden is door het open landschap met overwegend grasland ook een belangrijk leefgebied van soorten zoals weidevogels, eenden, zwanen en ganzen. Met name de weidevogelstand staat onder druk. Door de provincies zijn delen van het gebied aangemerkt als belangrijk weidevogelgebied. Realisatie van het weidevogelbeheer gebeurt in samenwerking met de agrariërs, natuurorganisaties, provincies en Agrarische Natuurverenigingen.

De Agrarische Natuurvereniging actief in het gebied is het collectief Rijn Vecht en Venen (www.rijnvechtenvenen.nl). Uit hun informatie blijkt dat er beheerpakketten actief zijn in het gebied ten behoeve van de weidevogels. Deze beheerpakketten zijn onder andere rustperiodes, aangepaste bemesting, botanische weideranden en plas-dras rond greppels.

Voor de huidige beheerpakketten die worden toegepast binnen het gebied is het voorgestelde waterpeil geschikt.

De hogere peilen in GER_005 en GER_007, ook weidevogelgebied, heeft een positief effect op het weidevogelbeheer.

6.6 Waterveiligheid

Om het gebied te beschermen tegen overstromingen vanuit de beide Rijnen zijn regionale waterkeringen aangewezen: de Oude Rijndijk en de Leidsche Rijndijk. Een stuw bij het dorp Harmelen scheidt de primaire watergang Bijleveld van de Leidsche Rijn. Hierdoor zijn rond de Bijleveld geen regionale waterkeringen nodig.

Met de in dit peilbesluit voorgestelde peilen en peilbeheer worden er geen nadelige effecten voor de waterveiligheid verwacht.

6.7 Cultuurhistorie en archeologie

Het plangebied maakt onderdeel uit van het Nationaal Landschap 'Groene Hart'. Cultuurhistorisch is een groot deel van het gebied een typisch twaalfde-eeuws cope-ontginningslandschap dat nog grotendeels intact is. In de bebouwingslinten Gerverscop, Wildveldseweg en Breudijk zijn historische boerderijen te vinden. Helemaal zuidelijk ligt het centrum van het dorp Harmelen.

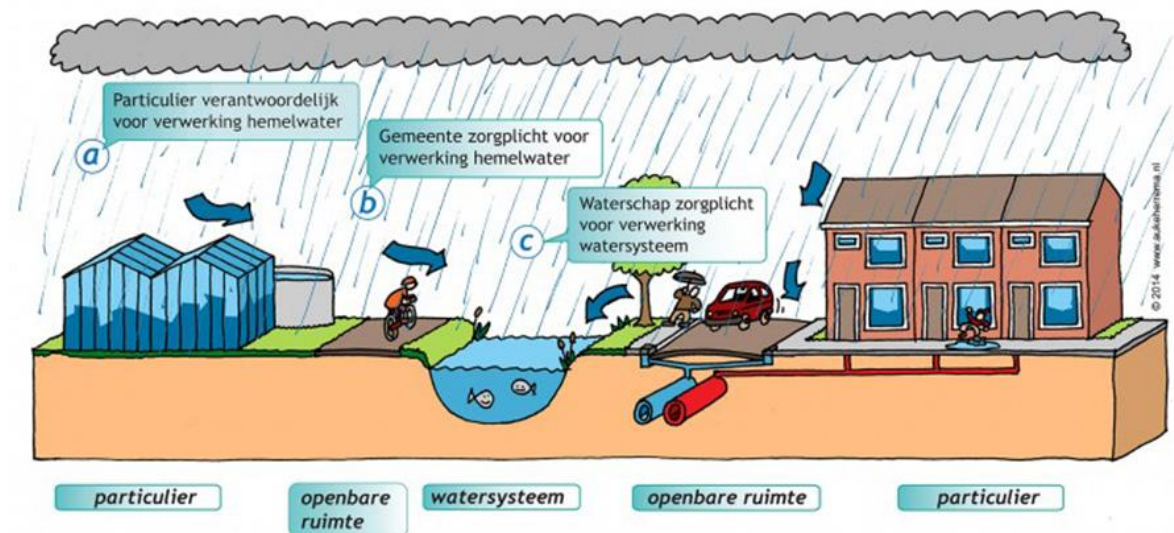
In het plangebied staan meerdere historische gebouwen en in de bodem kunnen unieke archeologische waarden liggen. Uitgangspunt is dat de archeologische resten zoveel mogelijk in de bodem moeten worden bewaard en behouden. Daarnaast moet waar mogelijk de cultuurhistorische waarde van het karakteristieke veenweidelandschap worden versterkt.

De nieuwe peilen betreft allemaal een verhoging van het peil ten opzichte van het vigerend peil wat lokaal ook een verhoging van de grondwaterstand betekent. Hiermee worden geen nadelige effecten voor de cultuurhistorie en archeologie verwacht.

7 Verantwoordelijkheden waterbeheer

7.1 Wie doet wat in het waterbeheer ?

De verschillende overheden hebben elk hun eigen taak in het waterbeheer: waterschap, gemeente en provincie. Maar ook grondeigenaren hebben een verantwoordelijkheid in het waterbeheer. Elke partij moet zelf maatregelen nemen om problemen op hun terrein te beperken of te voorkomen. Dit is weergegeven in onderstaande figuur.

Figuur 19 Overzicht taken en verantwoordelijkheden waterbeheer

Grondeigenaar

Een grondeigenaar is verantwoordelijk voor het (grond)water op zijn/haar perceel en onder de gebouwen op deze grond. U bent op uw eigen perceel verantwoordelijk voor maatregelen om wateroverlast van regenwater of grondwater te voorkomen. U bent op uw eigen perceel ook verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van waterinfiltratiesystemen.

Bij een peilafwijking is de grondeigenaar of gebruiker verantwoordelijk voor het op peil houden van de sloten binnen de peilafwijking en voor de kunstwerken (inlaat, stuwen, gronddammen, damwanden en pomp) die hiervoor nodig zijn.

Gemeente

De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht voor het grondwaterbeheer in de openbaar ruimte (bebouwd gebied) en voor de afvoer van regen- en afvalwater via het riool. Dit betekent dat ze maatregelen nemen om structurele grondwaterproblemen in openbaar stedelijk gebied te voorkomen of beperken.

Waterschap

Het waterschap zorgt voor een goede werking van het watersysteem en voor het op het juiste peil houden van het water in sloten en vaarten. Met behulp van stuwen, sluizen, duikers en gemalen kan water worden afgevoerd, vastgehouden en/of worden binnengelaten.

Provincie

De provincie is verantwoordelijk voor de algemene kaders waarbinnen waterschappen en gemeenten moeten werken en voor de kwaliteit van het grondwater. De provincie gaat ook over het verstekken en handhaven van vergunningen voor grondwateronttrekkingen zoals drinkwater-

voorzieningen, onttrekkingen van meer dan 150.000 kubieke meter per jaar, bodemenergiesystemen en grondwaterbeschermingsgebieden.

7.2 Wat kunt u van het waterschap verwachten ?

Het waterschap heeft een inspanningsverplichting om te voldoen aan het vastgestelde peilbesluit. Om het waterpeil onder alle omstandigheden goed te kunnen sturen, is het belangrijk dat er voldoende ruimte voor water is en blijft. In natte tijden is opslagruimte (berging) gewenst en in droge tijden is een voorraad nodig, des te meer omdat we door klimaatverandering vaker met extreme situaties te maken krijgen. Om goed water te kunnen aan- en afvoeren is het nodig om het oppervlaktewater van tijd tot tijd te baggeren. Als waterschap baggeren we de groter watergangen (primair) terwijl voor de kleinere watergangen de eigenaren van de aangrenzende percelen verantwoordelijk zijn. De werkzaamheden die het waterschap uitvoert, worden betaald uit de waterschapsbelasting.

Voor melding van een klacht of overlast kunt u terecht op [de website van het waterschap](#). Het kan bijvoorbeeld gaan om een te hoog of te laag waterpeil, afval in het water, problemen met de waterdoorstroming, ondermaats onderhoud van de waterkant of een scheur in de dijk. Voor meldingen zoals water op straat, problemen met de riolering, water in kelders dient u contact op te nemen met de gemeente.

8 Inspraak en informatie

8.1 Inspraakperiode en inloopavond

Het ontwerp peilbesluit ligt van 17 augustus tot en met 27 september 2022 ter inzage. Het peilbesluit, de peilbesluitkaart en de bijbehorende toelichting is te vinden op de [website van het waterschap](#).

Gedurende de inzageperiode is het mogelijk een inspraakreactie (zienswijze) in te dienen. Uw zienswijze kunt u richten aan het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, postbus 550, 3990 GJ Houten ovv Zienswijze ontwerp peilbesluit Gerverscop, Oudeland en Indijk. U kunt uw inspraakreactie ook per email sturen naar post@hdsr.nl.

Ook wordt er tijdens de inspraakperiode een inloopavond georganiseerd. Tijdens deze avond is er de mogelijkheid om in gesprek te gaan met het waterschap over het ontwerp peilbesluit. Er is tevens de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen. Meer informatie over de inloopavond is te vinden op [onze website](#).

8.2 Het vervolg – wat gebeurt er na de inspraakperiode ?

Het college van dijkgraaf en hoogheemraden verzamelt alle zienswijzen en neemt ze op in een inspraaknota. In de inspraaknota wordt aangegeven hoe het waterschap de zienswijzen behandelt. Iedereen die een zienswijze heeft ingediend ontvangt een exemplaar van de inspraaknota. Daarna wordt het peilbesluit Gerverscop, Oudeland en Indijk, samen met de inspraaknota, ter besluitvorming aan het algemeen bestuur voorgelegd.

8.3 Contact en informatie

Voor meer informatie, een inhoudelijke toelichting op het peilbesluit, het maken van een afspraak en/of het indienen van een mondelinge inspraakreactie kunt u contact opnemen met Susan Graas, projectleider van het peilbesluit Gerverscop, Oudeland en Indijk, via 06 – 55 24 05 87 of susan.graas@hdsr.nl.

Het waterschap informeert u over de voortgang van het peilbesluit via [de website](#) en nieuwsbrieven.